

vsporediti očesno veznico z ležo vrstic. — Od tega, kako pišoč držimo glavo, zavisno je tudi, kako sploh držimo život. Zakaj, ako se glava drži le količkaj nepravilno, drži se napačno tudi vse telo. Pravilno držanje glave je podlaga dobrega držanja pri pisanju. Vsako nagibanje glave na stran dovede neogibno v postransko držanje hrbtenice. To pa je zdravniško priznано kot najpogostejši vzrok krive rasti otrok. Radi tega se mora prisoditi pokončnemu pisanju brezpogojna prednost pred drugimi metodami.

Iz vsega tega dokazovanja sprevidimo, da se zaradi zvezkove leže nagiblje glava in krivi život. Ako hočemo torej, da sedi učenec pravilno po konci, položiti ima zvezek tako, da se mu zaradi njega ni treba viti in ključiti. To pa je mogoče le tedaj, ako leži zvezek pred sredino telesa in je ob enem vsporeden z robom klopi t. j. ako ga položimo v ravno srednjo ležo. Očesna veznica je potem vsporedna z zvezkom in zato ni treba glave nagniti na jedno stran. Oči so dovolj daleč od pisave in sicer enakomerno oddaljene, ves

gorenji život je enakomerno oprt na roke, sloneče na klopi. Pri taki zvezkovi leži mogoče je pisati samo pokončne črke. To pa ni glavna stvar. Prvo je pravilno sedenje, pokončno pisanje je le posledica tega pogoja.

Razun tega, da učenec pravilno sedi, ima pa ta pisava še druge prednosti, katerih ne smemo prezirati. Pokončna pisava je razločnejša kakor nagnjena. Vsaka pisava je tem bolj razločna, kolikor manj je nagnjena. Pokončno pisanje se torej lažje bere nego ležeče. Iz skušenj je tudi pripoznano, da večina otrok piše pokončno razločnejše in enakomernejše kakor prej. — Tudi manj prostora potrebuje nova pisava. Narisajmo na vodoravno črto več enakooddaljenih navpičnic in jih potem nagnimo tako, da ostanejo vsporedne. Pri tem zapazimo, da je razdalja med njimi tem manjša, kolikor bolj so nagnjene. Ako hočemo, da so tudi nagnjene črte toliko oddaljene druga od druge, kakor so bile navpične, moramo jih razmakniti. Razmaknjene pa potrebujejo več prostora, torej več popirja. (Konec prih.)

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

O prepirih v „Matici Slovenski“ je na poslednjemu spisu dodal: „Gospode pa, zlasti mlajši in čeverste duhovne prosimo, naj se poprimejo goreče in serčno cerkvenega slovstva, verskega polja, da ne zamerjemo, ker zastali smo že daleč. Naj spisujejo dobre, podučljive, mične spise po zgledu toliko verlih katoliških pisateljev današnjega časa; pot, da se na svetlo spravljajo, se bo dobila, mora se dobiti, ako Bog dade i sreča junačka“ (Danic. 1877 str. 61). — „Mislim in celó prepričan sem, da je treba duhovstvu

društva, katero bi mu dajalo bogoslovnih knjig in učenejših obravnav tudi v slovenskem jeziku... Bati se je, da pride vrag, ki si postavi nebogoslovno društvo, in sicer ondi, kjer bi bogoznansko stati imelo“ — klical je „V premislek“ v Danici 1878 str. 381—2 s podpisom: Non „quis?“ sed: „Društvo za duhovsko omiko“. — Tako spet v Danici 1880 str. 212: „Slovenski duhovščini v prevdarek“, budeč k vzajemnemu delovanju na bogoslovskem polju, češ, Mohorjeva družba po svojem namenu

skerbi bolj za potrebno omiko našega ljudstva; Matica obdeluje bolj znanstveno polje različnih strók. Nobena se ne pečá strogo z bogoslovsko védo, ter ni pričakovati, da bi ktera izdajala znanstvene bogoslovske knjige ali letopise“.

Pomanjkanje duhovnov. „Mnogotere nadloge stiskajo dan danes naš mili narod, ter opovirajo vsakoverstni razvoj in napredek, srečo in blagostan. Med naj nevarniši stiske spada gotovo pomanjkanje dušnih pastirjev, ki s keršansko resnico in ljubeznijo pospešujejo pravo omiko, ki skerbno celijo dušne rane vérnih ter jim z božjo resnico in milostjo pomagajo že tu k pravemu miru in tam k večnemu poklicu . . Mnogi in različni so vzroki, da se dan danes manjša število bogoslovcev in s tem duhovnih pastirjev. Med naj bolj znane se prišteva 1. vojaška postava; 2. velika revšina navadnega kmeta in nenavadno veliki stroški za vzdrževanje dijakov; 3. sedanji duh časa, nikakor vgođen duhovskemu stanu; 4. mnoge in razne druge službe, odperte dijakom; 5. slabo plačilo, ki nikakor ne zadostuje sedanjim potrebam, ne imenitnosti stanú, in dostikrat ni v nobeni primeri z visoko plačo drugih stanov; 6. sedanja osnova in sedanji navod latinskih šol, ki mladino preobklada s premnogimi, različnimi predmeti . .; ki že malim učencem na spodnji gimnaziji v enem razredu daje po 5—7 učencikov, zmed katerih slehern svoj predmet čez vse povdarja . . Zdrava pedagogika priznava in térja, da osnova in navod morata biti primérjena večini t. j. srednjim učencem, ne samo izverstnim, katerih je le malo in ne zadosti za različne stanove . . Tako skušnja in dušeslovje uči, da za spodnje šole niso primerni strokovniški, ampak razredniški učitelji, ki dobro zamorejo poznati učence od več strani ter jim biti učitelji in odgojitelji . . Kake sredstva moramo rabiti zoper pomanjkanje duhovnih pastirjev? . . To so nekatere čertice o vzrokih pomanjkanja duhovnov in o potrebnih pomočkih . . Poma-

gajmo, bratje, vsestransko z besedo in z djanjem, in bo pomagano gotovo, Bogu v čast, zlodju v kvar!“ Non quis, sed quid (Danic. 1878 str. 105—107).

Zeló navdušen govor je imel dr. A. Čebašek v katoliški družbi 16. febr. l. 1879 pri tomboli v pomoč revnim katoličanom v Bosni. Razpravljal je v njem katoliške družbe namen in pomočke, ki so „razum dobrodelnosti in razveseljevanja na pr. tudi podučilni spisi in bukve, ki se na svetlo dajó, razširjanje dobrih katoliških bukev iz lastne bukvarnice, govori in branja, ki se napravljajo v ta namen . . Perve čase naše družbe smo že imeli take govore in sicer ne brez vspeha . . S takimi govori o tehtnih vprašanjih katoliške vere in vede bomo začeli pri prvi priložnosti, ako se zbere toliko moških, da bo truda vredno govoriti“ itd. In res je imel mnogo takih govorov v nemškem in slovenskem jeziku.

L. 1877 je jela katoliška družba izdajati svoje glasilo pod naslovom „Glasilo katoliške družbe“, in v teh je dr. Čebašek priobčil na pr.: Serce Jezusovo, času jako primerno razpravo, v kateri odgovarja na trojno vprašanje: 1. Kaj častimo v tej pobožnosti? 2. zakaj? in 3. kako naj častimo Jezusovo Serce? (Zv. XVI. l. 1882 str. 3—30). — Katoliška cerkev — drevo spoznanja in življenja. — Cerkev, nevesta Kristusova, mati vernih. 1. Cerkev — drevo spoznanja — je nezmotljiva. 2. Cerkev — drevo življenja — je edino zveličavna (Zv. XVII. l. 1883 str. 3—70). — Zakaj sem kristjan? Vvod. 1. Prerokovanja o Mesiju — Sinu Božjem. 2. Pričevanja ob času Jezusovega bivanja na zemlji. a) Kaj pravi Kristus sam o sebi? b) Značaj in c) Nauk Kristusov. d) Čudeži in vstajenje Kristusovo. e) Spričevanje apostelnov. 3. Spričevanja po Kristusovem času. a) Razširjanje sv. vere. b) Ohranjenje kerščanske vere. c) Véinek in sad kerščanske vere. Sklep. (Zv. XVIII. l. 1884 str. 3—80). Govor pri občem zboru

katoliške družbe 26. jan. 1886 vpričo prem. gosp. kneza in škofa Jakoba. Dr. A. Čebašek razpravlja v njem v bolj splošnih potezah in poglobitvinih točkah zgodovino kat. družbe (Danic. str. 42—58), kar je nekoliko bolj za ljudstvo priobčeno v „Glasih“ zv. XX. l. 1886 str. 136—170 pod naslovom: *Kratka zgodovina katoliške družbe*. Ta mu je zlasti pri srcu, in klasični so njegovi ogovori v njenih občnih zborih vedno z ozirom na dobo, v kateri se vršijo. Taki so tudi ogovori, ki jih ima kot škofovski poročnik do učencev, kadar nadzoruje verski nauk v srednjih šolah.

L. 1887 je segel nekoliko v družbino zgodovino ter ponovil željo, naj bi skorej se obudilo spet politiško katoliško društvo (Danic. str. 32). Iskreno je priporočal krščanske družbe treznosti (str. 53, 65 itd.), ter kazal, kdo je pravi rodoljub. Posebej pa je slovesen govor imel prelat dr. A. Čebašek pri veselici katoliških rokodelskih pomočnikov novega leta večer 1887 (Danic. str. 6—12). — L. 1888 je poglobitno vodil svečanost o papeževi zlati maši ter v svojem čvrstem govoru najprej omenil, kaj se je ta dan godilo v Rimu, kaj je slavnostni odbor storil za papeževo zlato mašo v naši deželi in v Ljubljani, potem je pojasnoval dobroto in potrebo papeževega pervaštva ali poglavarstva, ter sklenil s klicem na slavo Leonu XIII (Danic. 5). Bil je to leto pri katoliškem shodu na Dunaju, ter tu in tam boril se za versko šolo,

za katoliške družbe in časnike nasproti liberalnim pa brezverskim (cf. Slovenec, Danica itd.) — L. 1889 je v občnem zboru katoliške družbe navdušeno govoril o papežu in o zlati maši v papeževem letu, gledé na Slovence na pr.: „Pri slovesnem zaslišanji v Rimu l. 1878 pod vodstvom kardinala Schwarzenberga je bilo le okoli 21 Slovencev, l. 1881 pod škofom Strosmajerjem blizo 80, in letos mesca aprila se je že čez 100 Slovencev vdeležilo javnega zaslišanja. In kolika gorečnost in vnéma je bila domá pri vernih od prve slovesne službe božje novega leta dan do zadnje dovoljene milosti na sv. Silvestra dan itd.“ (Dan. 42—51). — L. 1890 pa je z ozirom na tedanje dogodke v Podragi in neslane pisarije po nekterih časnikih spregovoril o pravi veri in cerkvi nasprot pravoslavni (Dan. 57—67). — L. 1891 o potrebi in ovirah katoliške družbe z ozirom na novodobni liberalizem in indiferentizem v verskih rečéh, pa tudi v vedah itd. — L. 1892 živo poprijema liberalizem mej tako zvano „inteligenco“; dokazuje, da slovensko politično napredno društvo ni ne katoliško, ne napredno, ter pojasnuje, v čem se razodeva pravi kerščanski napredek nasprot novoslovenskemu poganskemu (Dan. 67—85). Ko bi pač slovenski rodoljubi, duhovski in neduhovski, prebirali take čvrste razprave! — Letos pa deluje z dušo in stesom za prvi slovenski katoliški shod v Ljubljani. Bog obilno blagoslôvi njegovo pa njegovih sotrudnikov iskreno in pošteno prizadevanje!

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

V. Organizacijski statut za šolske vrte.

Gledé prirejanja in vzdrževanja šolskih vrtov je visoki c. kr. deželni šolski svet izdal nastopni razpis:

Z. 1236. Auf Anregung der vorjährigen Landeslehrerconferenz hat eine fachmän-

nische Enquete ein Organisationsstatut für die Volksschulgärten im Lande ausgearbeitet, welches folgende Punkte, beziehungsweise Vorschläge enthält:

1. Jede Schulgemeinde soll einen Schulgarten als Lehrmittel besitzen, damit die